

Tudja, uram, nincs hova mennem, ezért ülök le magával ebben a furcsa hangulatú és alvilági figurákkal teli kocsmában. De mondja, mi ez a szag, mi ez az ammónia szag? Ez a fajankó kocsmáros nem vette a fáradságot, hogy az illemhely távolabb legyen kicsit az eladó tértől! Ráadásul nincs ablaka, hogy távozzon ez a büdösség. Az ember úgy érzi, mintha egy nagy vécé kellős közepén ülne. De hát, ahogy szokták mondani, aki mogyorót fizet, majmot kap. Mit vár az ember a városperemi kocsmától, ahova a nyomorultak és melósok térnek be egy olcsó pohár borért. És látja, én is velem az olcsó borát, és össze-vissza csevegek. A szokásos kép a kocsmáról és két nyomorult csavargóról. Nincs ebben semmi új. Szinte unom már a nem túl esztétikus vonásait. Másrészt tudom, hogy teher vagyok magának, és a pokolba kíván küldeni. De mit csináljak? Idegen vagyok ebben az országban, és magányos. Ezért keresem mindig a maga nem túl kellemes társaságát. Ismeretségem arra korlátozódik, hogy néhányan szeretnek, és sokan kívánják a halálomat. Na, tessék! Ezt megkapják. Eddig ellenségeim messziről hadakoztak velem, de mindezt virtuálisan. De most az ellenségem bennem van. Alantos és szűkszavú, nem teketóriázik, kimondja az ítéletét, és máris végrehajtja. Nem tudok mit kezdeni vele, nem tudok filozófiai diskurzust folytatni olyan ellenséggel, aki néma. Tudja, uram, filozófus vagyok, aki messziről jött, beszélnek a származásáról és előkelőségéről. De az igazság az, hogy itt senki vagyok. Itt nem segít sem a nemesi származás, sem a régi címer, sem az ottani birtok és vagyon, sem a nagy, díszes család, hiszen látja, itt ülök magával más elfoglaltság híján, iszom ingyen a borát, és ez elég lesújtó. Ne haragudjon, hogy őszinte vagyok, de ha nem fújom ki magam, belerokkanok a bánatba és a maga társaságába. De mit csináljak? Szokták mondani rólam, zseni vagyok vagy elmebeteg. Úgy gondolom, hogy az utóbbi a valószínű, hiszen olyan dolgokba ütöm az orromat, amit veszélyes feszegetni. De most nem erről akarok beszélni, hanem a betegségemről és a várható halálomról. Tudja, amióta közölték velem a jó hírt, – kérdezni fogja, milyen hír? Mindjárt mondom. Arról beszélek, hogy egyik napról a másikra megváltozott a világ. Mondják, hogy rákos vagyok. Érti? Rákos!! Nem influenzás vagy náthás, rákos!! Azóta magányosságom és keserűségem betetőződött. Igaz, hogy ezen az átokföldön mindenki egyedül van, és ezzel nem mondtam újat. De az én magányosságom másféle, vagy így gondolom. Idejöttem ebbe az országba, és rögtön megbántam. Ahelyett, hogy odébbállnék, maradtam. Valójában nem tudom, miért. Huszonhárom év után – gondolom naivan – jogom van kiabálni és bemaszatozni ezt a földet. Ugyanakkor vissza kell fognom magam, mégis régóta eszem ennek a népnek a kenyerét, és élvezem a nem túl barátságos, ellentmondásos vendégszeretetét, és ezért hálásnak kell lenni. De mit csináljak? Hálátlan vagyok,

* Rashwan Fathy Mohamed, az egyiptomi származású, két doktori fokozattal rendelkező filozófus és irodalom-pszichológus folyóiratunk állandó szerzője volt. Hazájában indult szépirodalmi munkássága, amely Magyarországon kiváló – elsősorban a politikai iszlám veszélyeit bemutató – cikkekben, illetve azokhoz hasonlóan ugyancsak magyarul írt, a mai magyar irodalom élvonalába tartozó kisprózák megjelentetésében teljesedett ki. Minden bizonnyal utolsó novellájának közreadásával kegyelettel emlékezünk 2023 nyarán bekövetkezett halálára.

öreg, beteg és nyomorult. Gazdagságom távol van, elméleti. Illuzórikus. De a valóság itt van, ezen a zsíros, piszkos asztalon. Ilyenkor szánszalmas és nevetségés beszélni a nemes származásról, a birtokról és az ősi rangról. Az az álomom, hogy elmenekülök ebből az országból, hátha más földön kapnék egy kis megbecsülést, vagy legalább emberi méltóságot, ez az álom derékba tört, miután közölték velem a jó hírt: daganata van, és minél előbb el kell távolítani a jobb veséjét, vagy szét fog terjedni az egész testében, és elpatkol. (Szórol szóra így közölte velem az orvos.) Tehát ahelyett, hogy elmozdulnék innen, és odébbállnék, kénytelen vagyok itt maradni, dédelgetni és babusgatni a betegségemet, amíg el nem érkezik az óra. Nincs már időm ugrálni ide-oda. Maradj a fenekeden, vagy elpusztulsz – mondta gúnyosan és diszkréten a halál. Az orvos érzéketlen mondatára a válaszom hetyke volt, és költőhöz illő: terjedjen csak, uraim, úgylis réges-régóta halott vagyok. Annyi új lesz, hogy többé nem kell mennem a faragatlan orvoshoz, és nem ülök itt magával, nem iszom a borát, és nem lesz senki, aki zavarja önt, és akit a pokolba kívánjon.

Mondják nekem a barmok, nekem, a halottnak, hogy élni kell. De nem mondják, hogyan és miért. Senki nem tudja felfogni, hogy ez a „kell” nem létezik a lelkemben. Maguknál, uram, levágják az ember lábát, veséjét, mert ha nem teszik meg, elpatkol, s mivel élni kell, az illető rohan, és beleegyeznek, hogy levágnak mindenét, ami levágható, hiszen tudja, az élet olyan drága, mint egy marék gyémánt. Lábak nélkül, vese nélkül, akár fej nélkül is, a lényeg: „maradni kell”. A férgek! Bocsásson meg, uram, de tényleg így gondolom. Ez a csúszó-mászók mentalitása. Sokat gondolkoztam, vajon miért van így. Miért egyeznek bele önök könnyedén ilyesmibe, miközben én kategorikusan visszautasítom. Véletlenül rátaláltam a válaszra. Tudja hol? Nem fogja hinni! Az egyiptomi sírkamrákban, a papirusz tekercsekben és a luxori templomok falain. Mi, egyiptomiak, mélyen hiszünk abban, hogy ha az ember örök életet akar élni, akkor távozásakor egészsznek kell lennie. Egésznek! Érti, hogy ez mit jelent? Csonkított ember nem tud átmenni a túlvilágra. A lelke nem tud egyesülni csonka testtel, nem talál rá. Ezért balzsamozzuk a testet. És ha hiszi, ha nem, a balzsamozás során a testből eltávolított belső szerveket is ellenőrizzük, és külön edénybe tesszük a holttest mellé. Bezzeg önök, európaiak, másképp vélekednek. Jött a kereszténység, és megerősítette azt a vélekedést, hogy jobb, ha megszabadulunk a test egy részétől, mint, hogy meghaljon az egész. Emlékszem, mit mondott Jézus a Máté evangéliumban: „Ha a kezed vagy lábad megbotránkoztat téged, vágd le, és vesd el magadtól: jobb neked, ha csonkán vagy sántán mégy be az életre, mint ha két kezeddal vagy két lábaddal együtt vettetsz az örök tűzre.” Ezzel a kereszténység kifejezte valamiképpen ezt a mentalitást: a beteg tagot kivenni, levágni, tűzbe vele. Jobb, mint hogy károsodjon az egész.

Ami engem illet, tisztelt uram, soha nem egyezem bele, hogy levágják a lábamat vagy a vesémet vagy a tüdőmet csak azért, hogy éljek még néhány évet. Ugyan miért és minek? Ráadásul, ha nem haragszik, szeretnék egészben meghalni, nem egy darab csonkított, torz valamiként. Inkább megdöglöm, mint hogy vállalnám ezt a felesleges hercehurcát. Halálom nem jelent semmit ennek a cudar világnak. Tudom.

És ha megdöglöm, akkor mi van? Mi a bánat változik a világban vagy akár az életben? Semmi!! Csodálkozom, uram, hogy önök ennyire félnek a haláltól, és igyekeznek elkerülni a vele való találkozást. Gondolkozott rajta valaha, hogy miért? Én igen. Sokat foglalkoztatott ez a kérdés, és a betegségem okán rájöttem a válaszra. Tudja, uram, – de kérem, ne bámuljon rám így mereven, bambán csodálkozva és megdöbbenve, mintha ördög ülne magával szemben, nem vagyok ördög – önöknél – bármilyen furcsán hangzik – minden állításuk ellenére az élet triviális tevékenységekből áll. Apró és lényegtelen dolgokból tevődik össze. Azt fogja válaszolni, hogy ez az élet. Kimenni dolgozni, enni, vásárolni, csevegni, gyerekeket nemzeni, házat építeni, ez mind-mind fontos, és kell. Látja, én is használom ezt a fránya szót: „kell”. De közben nem élnek igazán. Nem találkoznak saját magukkal. Nem tesznek fel lényeges kérdéseket a létükről, életük értelméről, hogy vajon az egész színdarab miről szól. Ezért a halál gondolatától rettegnék, mert ez cáfolja, és lényegtelenné teszi mindazt, amit eddig fontosnak tartottak, ráadásul tudják, hogy ez pusztulást jelent, totális pusztulást, és visszavonhatatlanul. Értéktelen és semmitmondó életük átkonvertálódik drágára, értékesre, elhagyhatatlanra, és a halál gondolata félelmetessé, kibíratatlanná, felfoghatatlanná válik. Ezért hajlandóak elfogadni minden csonkítást, minden testi megaláztatást, csak ne találkozzanak a halállal, mintha örökké tagadni akarnák. A halál távoli és idegen kísértetként hangzik. És amikor megérkezik, az ember véglegesen elmúlik, eltávozik, eltűnik nyomtalanul egy szempillantás alatt – hogy is mondjam – mint ahogy egy ajtó becsukódik. Volt Gábor, nincs Gábor. Volt Kati, nincs Kati. Volt János, nincs János. Béke poraira. De mi a manó ez? Ez a maguk élete, tisztelt uram?

Bocsásson meg: meg tud hívni még egy pohár borra? Tudom, hogy sokat kérek magától, és a legszívesebben az arcomba vágná: maga itt filozofál az életről és a halálról, és közben én fizetek a boráért. Inkább foglalkozzon – ahogy maga mondja – „az élet apró, lényegtelen dolgaival”, és gondoskodjon arról, hogy fizesse, amit fogyaszt, maga ingyenélő, ahelyett, hogy filozofálna a halálról és az elidegenedésről. Tulajdonképpen egyetértek magával. Emlékszem egy párbeszédre *A bíró és a hóhér* című kisregényből. Az egyik figura jellemzi a ház gazdáját, mondván, hogy valami-féle filozófus. S a nyomozó megkérdezi, mit jelent az, hogy valamiféle filozófus. Erre válaszol a másik: olyan ember, aki sokat gondolkozik, de nem csinál semmit.

Tudom, uram, hogy most azt gondolja, és lehet, hogy igaza van, hogy visszaélek a jóságával. De irgalmazzon egy idegen, nyomorult, rákos embernek, és hadd folytassam a csevegésemet.

Azóta, amióta közölték velem, hogy veserákom van, rohangálok ide-oda, egyik urológustól a másikig, egyik onkológustól a másikig. A nem túl barátságos közorvosok nem tulajdonítanak jelentőséget annak, hogy meghalok. Ki ez a Mohamed? Egy beteg, több százezer beteg között. Hogy honnan jött, mit csinál itt, milyen kudarcok érték, ez egyáltalán nem érdekli őket. Ők egyszerűen közlik velem, hogy el kell végezni a műtétet, és eltávolítani a vesémet. Sem tiltakozás, sem könyörgés nem látványtja meg a szívüket, és nem vezet eredményre. Hiába olvasom fel mindenkinek

azt, hogy létezik úgynevezett célzott biológiai kezelés, egymás után nevetnek rajtam, és mindig elhangzik egy szokásos mondat: nem szabad elhinni minden marhaságot, ami megjelenik az interneten.

De uraim! – erőltetem tovább – ez komoly tudományos folyóiratban jelent meg, és aki írta, orvos, nem kőműves, és ezt a kezelési módszert 15 éve gyakorolják Magyarországon. Az urológus orra alá teszem az A4-es papírt, és kuruttyolom gyorsan a cikk egyik paragrafusát: „A célzott biológiai terápiák az utóbbi időkben a vesedaganatok kezelésében is tért hódítottak. A kemoterápiával szemben ezek a készítmények kizárólag (célzottan) a daganatos sejteket veszik célba. A receptorgátláson, vagy egyes jelmolekulák megkötésén alapuló készítményeket alkalmazva a szervezet megtanítható arra, hogy együtt éljen a daganattal, vagyis a progressziómentes túlélés jelentősen megnövelhető. A sunitinib hatóanyagú, az érújdonképződés gátlását befolyásoló tablettá hatására a daganat érrendszere visszafejlődik, ami a primer daganat vagy az áttét méretének csökkenését vonja maga után. Vesedaganatok kezelésére jelenleg klinikai vizsgálatok keretében érhető el a daganatsejtek által termelt epiteliális *növekedési faktor gátlásán alapuló* bevacizumab hatóanyagú, intravénás készítmény. Egy további lehetőség a daganatos sejt és az ér belső borítását (endothel) osztódását egyetlen molekula szintjén blokkoló sorafenib hatóanyagú tablettá, melyet elsősorban interferon kezelés után alkalmaznak.”

Az urológus, aki szerintem nagy seggfej, röhögve kommentálja az olvasás után: mit tud maga a sunitinib hatóanyagról, vagy a sorafenib tablettákról? Maga a beteg, és én vagyok az orvos. Csak nem akarja felcserélni a szerepeket? Maga fogja megmondani nekem, mit kell tenni? A műtét az egyetlen, és döntő megoldás. Ezen kívül mind, mind humbug, bizonytalan eredetű humbug. A nagy, célzott biológiai kezelés, amit maga idéz nekem, bizonytalan kimenetelű, és az eredményei elég szárnalmasak. Ne higgyen el mindent, amit az interneten összehordanak. Ismétlem, a végső és egyetlen megoldás a műtét. De ha az én érvelésem nem meggyőző magának, akkor vége a vizitnek. A férfi hangja és beszéde a végső megoldásról emlékeztet engem a németek végső megoldásaira a második világháború alatt. És végrehajtották. Mi volt az eredmény? Katasztrófa. Pont, ahogy velem akarják tenni. És jól tudom, hogy ugyanilyen katasztrófa fog elérni engem, illetve a testem, ha megcsonkítják. Hiába érvelek, hogy uraim, én jobban ismerem magam, belepusztulok, ha megcsinálják ezt a műtétet.

Kirohanok a rendelőből, esküdve, hogy többet nem teszem be ide a lábam. Nem csak ide, hanem egyetlen rendelőbe sem. Vegyétek tudomásul, barmok, történik, ami történik, nem fogom engedni, hogy levegyétek a vesémet. Ez nem elhatározás, ez elv. Nem vagyok hajlandó darabonként megválni a testem részleteitől. Rájöttem az évek során, hogy a primitív népeknél, mint önöknél, általában – beleértve az orvosi gyakorlatot is – a finom megoldásokat elkerülik, nem kedvelik, nincs helyük, hanem a drasztikus, durva és szükségtelen lépések élveznek előnyt. Levágni, levenni sokkal könnyebb és egyszerűbb, mint türelmesen, pontosan és finoman kezelni a beteg szervet. Az önök mentalitásában nincs meg ez a finomság, nincs ez a kellő to-

lerancia és higgadtság. Ha üszkösödés van a beteg lábán, akkor gyorsan, gyorsan levágni ahelyett, hogy hangyányi lehetőséget adjunk más, finomabb megoldásoknak, hiszen ezek bonyolultabbak, hosszabbak és nehezebbek, és nagyobb tudást igényelnek. Ha daganat van a vesében, akkor szintén minél előbb eltávolítani az egész szervet ahelyett, hogy aprólékos és pontos, célzott kezeléssel megsemmisítsük a tumort, és helyreállítsuk a vese állapotát. Ismerek sok nőt, akinek kivették a méhét, és sírva panaszkodott, hogy meg lehetett volna menteni, és helyén hagyni, ezzel reményt adni rá, hogy valaha saját gyereke lesz. Ilyenkor csodálkozom, miért egyezett bele a méhe eltávolításába. Azért – válaszol – mert ha nem vették volna ki a méhét, belehal, és ő élni akar. De utána élete végéig szenved attól, hogy nem lehet gyereke, nem élheti át a női nem legelemibb ösztönét, az anyaságot. Ezek a hentesek, akik sebészeknek nevezik magukat, nem sokat törődnek a beteg lelkivilágával vagy akaratával. És erre a válasz mindig előre el van készítve: ezt meg kell tenni, vagy elpatkolsz. És látja, uram, önök, a csúszómászók, megteszik.

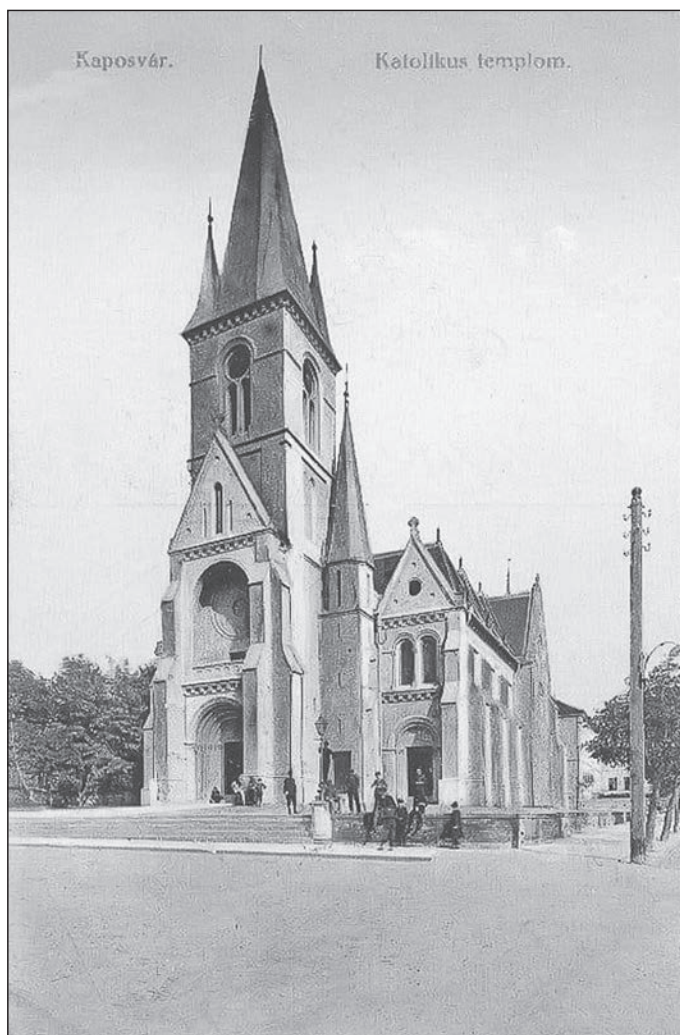
Utolsó látogatásomkor az orvosi rendelőben, kérdeztem a bitangot: Mi van a beteg akaratával? Önöket nem érdekli, hogy a beteg mit akar? Ez nem számít? Nem akarom, hogy levegyék a vesémet, és segítséget kérek ehhez. De maguk megtagadják ezt, mondván, hogy a beteg ne kontárkodjon a dolgaikba, önök jobban tudják. Csak ez a megoldás van. Ha kell, kell, ha nem kell, akkor távozzon innen, és pusztuljon el. Mint az éhező koldusnak: elé tolsz egy ételt, ha tetszik, tetszik, ha nem tetszik, akkor maradjon éhen. Nekem, uraim, nem tetszik. Inkább éhen maradok, minthogy egyem a maguk hitvány, undorító ételéből. Inkább pusztuljak el, mint ilyen otromba alakoknak engedjem, hogy eltávolítsák egyik testrészemet. És milyen részt? A vesémet! Miután nemet mondok az orvosnak, hozzáteszem: nem véletlen, hogy az ember két vesével született, nem egyvel. Erre válaszol: ettől függetlenül lehet élni egy vesével is.

A többi orvos is gúnyolódva valós vagy vélt félelmemen, próbál nyugtatni: ne aggódjon a műtét miatt, egy vesével is lehet élni. Ez igaz, uraim – válaszolok hevesen és fenyegetően –, de milyen élet lenne ez? Megváltoztatná az életem minőségét. Ismétlem az érvelésemet, nem véletlen, hogy a természet két vesét teremtett az embernek. Többeket ismertem, akinek kivették egyik veséjét. Egy ilyen embernek felmenni a második emeletre olyan erőfeszítést és fáradságot jelent, mintha nagy hegyre mászna. Hallani lehet zihálását, szuszogását, lihegését a levegő után kapkodva. Ez vár rám. Ezt akarjátok nekem? Ilyen életből, uraim, nem kérek. Ez nem élet, ez csak létezés, ráadásul rokkant és fogyatékos létezés. Egészen élni, vagy sehogy, ez az én elvem. Ergo, a ti gyógyítási módokat nem kell nekem.

Kimegyek a rendelőből. A folyosón sorakoznak a székek, és a rajtuk ülő szerencsétlen emberek bámulnak rám. Ők is várják, hogy megmentsem a hitvány életüket. Nem baj, ha levágják a kezüket, a lábukat, a veséjüket, csak éljenek tovább. Rendben, uraim, éljetez csak, éljetez. Ebből a fogyatékos játszából én nem kérek. Kiszállok. Nekem elég volt. Adieu, csúszómászók, adieu.

És most, tisztelt uram, itt ülök magával, kéregetve a borát és megértését. Lá-

tom az arcán, hogy ön sem ért velem egyet. Jó, rendben, ezen nincs csodálkozni való, hiszen maga is itt született, ugyanaz a beidegződése. Mit mond? Holnap megy a kórházba? Az ortopédiára? Mi? A lábában érszűkület van, és le kell vágni? Ne marhaskodjon! Maradjon a fenekén, és ne menjen sehova. Utána mit fog csinálni lábak nélkül? Micsoda? Kerekesszékkal fog járni? Akkor nem tud jönni a kocsmába! Átkozott! Akkor nekem befellegzett. Akkor nem lesz kitől kérnem kölcsönt, vagy, hogy meghívjon egy pohár borra. Átkozott! Akkor menjen, Isten hírével. Hagyja, hogy levágják a lábát, vagy akár a farkát is. Mit bánom én. Isten vele, tisztelt uram, Isten vele!

Kaposvár, katolikus templom